

העותרות

1. קו לעובד
 2. האגודה לזכויות האזרח בישראל
 3. רופאים לזכויות אדם
- כולם באמצעות ב"כ עו"ד מיכל תג'ר מעמותת קו לעובד
באמצעות ב"כ רוני פלי ו/או עביר ג'ובראן
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רח' נחלת בנימין 75, תל-אביב 6515417
טל: 03-5608185, 054-4502944; פקס: 03-5608165
דוא"ל: Michal.tadger@kavlaoved.org.il; roni@acri.org.il

נגד

1. שר הבריאות
 2. שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
 3. שר הפנים
 4. שרת הבינוי והשיכון
 5. שר הביטחון
- באמצעות פרקליטות המדינה,
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל: 02-6466590; פקס: 02-6467011
6. התאחדות בוני הארץ
 7. התאחדות התעשיינים בישראל
- באמצעות ב"כ משד' רוטשילד 45 (בית ציון) ת"א, 65784
טל: 03-7137000; פקס: 03-7137001
8. התאחדות חקלאי ישראל
- ע"י ב"כ עו"ד יגאל דנינו ו/או שרית בר
רח' כורי 2 (מגדל הנביאים קומה 8) חיפה
טל: 04-6359146; פקס: 04-6043539

המשיבים

תגובה מקדמית מטעם המשיבים 5-1

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 28.4.20, מוגשת בזאת מטעם המשיבים 5-1 (להלן: **המשיבים**) תגובתם המקדמית לעתירה.
2. עניינה של העתירה בבקשת העותרות כי בית המשפט הנכבד יוציא מלפניו צו על-תנאי המופנה למשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם "מדוע לא יעשו שימוש בסמכויותיהם ויפעלו לאלתר להבטחת בריאותם וכבודם של העובדים הפלסטינים המועסקים בהיתר בישראל, אשר הורו להם, כתנאי להמשך העסקתם בהיתר בתקופת מגפת הקורונה, להישאר וללון בישראל".

בפרט, התבקשו שורת סעדים, כדלקמן:

"1. מדוע לא יגובש הסדר להבטחת בריאות העובדים הפלסטינים השוהים בישראל בהיתרי לינה בתקופת מגפת הקורונה, וזאת בין בקביעת הסדר מיוחד לעובדים מקבוצה זו מכוח סעיף 56(א)(1)(ד) לחוק ביטוח בריאות

ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן: חוק ביטוח בריאות ממלכתי) ובין על דרך תיקון צו עובדים זרים (סל שירותי בריאות לעובד), התשס"א-2000 (להלן: צו עובדים זרים) והחלתו על העובדים מקבוצה זו;

2. מדוע לא יעשה המשיב 3 שימוש בסמכותו על פי סעיף 1(ב) לחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991 (להלן: חוק עובדים זרים) ויתנה העסקתם של עובדים פלסטינים בהיתרי לינה בישראל במגורים הולמים כהגדרתם בתקנות עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים) (מגורים הולמים), התש"ס-2000;

3. מדוע לא ייקבע וייושם נוהל פיקוח משותף למשיבי המדינה, לאכיפת הבריאות והבטיחות בעבודה ובלינה של עובדים פלסטינים המועסקים בישראל בתקופת משבר הקורונה;

4. מדוע לא יעשו המשיבים 2 ו-3 שימוש בסמכויותיהם תוך קביעת כללים ותנאים לקבלת היתרי לינה לעובדים פלסטינים, באופן שיבטא את הנחיות והוראות משרד הבריאות לכלל הציבור בנוגע לנגיף הקורונה;

5. מדוע לא יחדלו המשיבים להתנות העסקת עובדים פלסטינים בהיתרי לינה בעיכוב תעודות הזהות שלהם ואחזקתם בידי המעסיקים, עיכוב המהווה עבירה לפי סעיף 376א לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

3. **המשיבים יתכבדו לעדכן את בית המשפט הנכבד ואת הצדדים להליך, על שינויים משמעותיים שחלו בתשתית הנורמטיבית הנוגעת להסדרת חובה על מעסיקים להעמיד ביטוח רפואי ולדאוג לתנאי לינה הולמים מותאמים בכל התקופה בה עובדים פלסטינים המועסקים על ידיהם ישהו בישראל, אשר מיייתרים למעשה את העתירה ואת הסעדים העיקריים שהתבקשו במסגרתה.**

4. היום לפנות בוקר (5.5.20), החליטה הממשלה לאשר את תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (ביטוח רפואי ומגורים הולמים לעובדים מהאזור), התש"ף-2020 (להלן: **תקש"ח**), וכן החליטה לאשר את טיוטת הצעת חוק עובדים זרים (תיקון מס') (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020 (להלן: **הצעת החוק**), אשר הונחה בהמשך היום בכנסת. נוסף לכך, בהתאם לסעיף 81(ג) בתקנון הכנסת, החליטה הממשלה לבקש מהכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולהקדים את הדיון בהצעת החוק; ובהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, החליטה הממשלה לבקש מהכנסת להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

העתק תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (ביטוח רפואי ומגורים הולמים לעובדים מהאזור), התש"ף-2020 מצורף ומסומן **מ/ש1**.
העתק החלטת הממשלה מיום 5.5.20 מצורף ומסומן **מ/ש2**.

העתק הצעת חוק עובדים זרים (תיקון מס') (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020, מצורף ומסומן מש/3.

5. בתמצית, התקש"ח מחילות את **חובת הביטוח הרפואי** המוטל על המעסיק לפי סעיף 1d לחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991 גם ביחס לעובדים מאזור יהודה ושומרון (להלן: **החוק והאזור**, בהתאמה) אשר מועסקים בישראל כדין בהיתר שהייה למטרת עבודה המאפשר לינה.

עוד נקבעה בתקש"ח חובת עמידת המעסיק בסטנדרט של **תנאי לינה הולמים**, בדומה לאלה הקבועים בתקנות עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים) (מגורים הולמים), התש"ס-2000, בשינויים מסוימים בשים לב לאילוצי השעה (להרחבה ראו דברי ההסבר).

כן נקבע במסגרת התקש"ח כי לשם **פיקוח** על התקיימות האמור, יוסמכו גם פקחים ממשרדי הבינוי והשיכון, החקלאות ופיתוח הכפר והכלכלה והתעשייה. סמכויות הפיקוח המוקנות למפקחים אלה הן בנוסף לסמכויות הפיקוח שניתנות על פי הוראות החוק למפקחי רשות האוכלוסין וההגירה ולמפקחי משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, וכן לסמכויות המוקנות על פי חוק לממונה על זכויות עובדים זרים.

בהצעת החוק מוצע לחוקק בחקיקה ראשית שתחיל בהוראת שעה אותו ההסדר, כאשר במסגרת החלטת הממשלה לאשר את הצעת החוק, נקבע כי **הפיקוח והאכיפה** יתבצעו בהתאם לסיכום שיתגבש בין רשות האוכלוסין וההגירה, זרוע עבודה במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, משרד הבינוי והשיכון, משרד הכלכלה והתעשייה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ובאישור משרד המשפטים.

בכך התייתרו הסעדים **הראשון, השני והשלישי** שהתבקשו בעתירה.

6. בכל הנוגע לסעד **הרביעי**, משיבים 2 ו-3 פעלו לפרסום הנחיות ראש שירותי בריאות הציבור מיום 24.03.20, שכותרתן "הנחיות להלנת פועלים מהרשות הפלסטינאית בשטחי ישראל בהתמודדות עם נגיף קורונה החדש COVID-19" (העתקן צורף כנספח 5/ע לעתירה). הנחיות אלה פורסמו באתר משרד הבריאות, וכן, לפי הנמסר, באתרי המרשתת של רשות האוכלוסין וההגירה ומשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, תוך שאלה פעלו להפיץ למעסיקים (יוער כי בהתאם להנחיות, אשר הופצו גם בתרגום לערבית, יש לחלקן לעובדים). הנחיות גורמי המקצוע בהקשר זה נבחנות מעת לעת ויכולות להתעדכן בהתאם לנסיבות הקונקרטיות באותה עת, לצורך ולסדרי העדיפויות.

יובהר, כי כלל ההנחיות המתעדכנות של משרד הבריאות לציבור, בכל הנוגע למאבק במגפת הקורונה, חלות גם על עובדים זרים ולשם כך תורגמו לערבית ולשפות נוספות רלוונטיות, פורסמו באתר משרד הבריאות ומופצות בפורום קבוצת עבודה משותפת בעניינם של חסרי

מעמד בו חברים, בין היתר, ארגוני סיוע וכן משרד המשפטים, משטרה ונציבת זכויות עובדים זרים במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים.

7. אשר לסעד **החמישי** שהתבקש בעתירה, המתייחס להתניית היתר לינה לעובד פלסטיני בהתחייבות המעסיק בעיכוב תעודת זיהוי והחזקתה – **המשיבים יבקשו להבהיר כי מדובר בשגגה אשר תוקנה בסמוך לאחר מכן, ובכוונת המשיבים להבהיר את הדברים למעסיקים ולעובדים במסגרת פרסומים שיבוצעו בימים הקרובים.** ונפרט.

8. במסגרת יישום המהלך נושא העתירה, עשה המינהל האזרחי לאזור יהודה ושומרון ביום 17.3.20 שימוש ב**נוסח ישן** של כתב התחייבות לעניין אופן הלנת עובד בישראל הנדרש במסגרת בקשה להיתר לינה לעובד פלסטיני, כך שיובהר במסגרתו כי הלנת העובדים בישראל היא במסגרת נקיטת צעדי התמודדות עם נגיף הקורונה. נוסח זה הועבר למעסיקים לצורך חתימה, כאשר משרדי החקלאות ופיתוח הכפר, הכלכלה והתעשייה והבינוי והשיכון דיווחו על קבלת טפסים חתומים למינהל האזרחי.

העתק נוסח כתב ההתחייבות הישן מצורף ומסומן **מש/4(א)**. העתק נוסח כתב ההתחייבות שהועבר למשרדים הרלבנטיים ביום 17.3.20 צורף כנספח **1/ע** לעתירה.

9. אלא, שכבר למחרת, ביום 18.3.20, עדכנו הגורמים הרלבנטיים במינהל האזרחי את כתב ההתחייבות, והסירו ממנו את הדרישה להתחייבות לשמירת תעודות הזיהוי, אשר כפי הנראה בשגגה לא הוסרה ממנו קודם לכן. ה**נוסח החדש** הועבר על-ידי גורמי המינהל האזרחי לגורמים במשרדים האמורים.

העתק כתב ההתחייבות מתוקן מיום 18.3.20 מצורף ומסומן **מש/4(ב)**.

10. **מכל מקום, למען הסדר הטוב, הרי שלפי הנמסר מהגורמים הרלבנטיים, הודעת הבהרה שלפיה אין כל תוקף להתחייבות הנוגעת להחזקת תעודות זיהוי של העובדים הפלסטינים, ואף קיים איסור לעשות כן, תועבר למעסיקים ולעובדים, במסגרת הפרסומים וההודעות שיימסרו בימים הקרובים ביחס לשינויים שתוארו לעיל ביחס לנושא הביטוח הרפואי ותנאי הלינה ההולמים.**

11. בנסיבות אלה – אף סעד זה התייתר.

12. לנוכח כלל האמור, סבורים המשיבים כי העתירה מיצתה עצמה, ויש למוחקה.

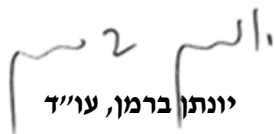
13. העובדות המפורטות בסעיף 6 לעיל תיתמכנה בתצהירה של די"ר שלומית אבני (PhD), מנהלת האגף לתכנון מדיניות, ממונה על מניעת גזענות במשרד הבריאות – אשר קראה תגובה זו ואישרה את האמור, ואולם מסיבות לוגיסטיות, לא ניתן היה להחתימה על

תצהיר עובר להגשתה. אשר על כן יבקשו המשיבים להגיש את התצהיר בהקדם, כאשר יהיה זה אפשרי מבחינה לוגיסטית.

העובדות המפורטות בסעיפים 7-9 נתמכות בתצהירו של אל"ם שי קרמונה, סגן ראש המינהל האזרחי.

היום, י"א באייר התש"ף

5 במאי 2020

יונתן ברמן, עו"ד
סגן בכיר במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

מיכל דניאלי, עו"ד
עוזרת במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה